

ловливає необхідність розробки нових технологій роботи со студентами в вищих педагогічних заведеннях і обґрунтуванні педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом. Залогом успіху і впевненості майбутнього педагога в професійній діяльності є підготовка студента, його творчий потенціал, вміння швидко адаптуватися в змінюючихся ситуаціях – то є перехід на новий рівень управління педагогічним процесом. Проблема формування готовності майбутнього учителя до суб'єкт-суб'єктного управління педагогічним процесом є актуальною в психолого-педагогічній науці і практиці як складова перспектив становлення національної концепції освіти, передбачає основною метою професійного розвитку особистості.

Ключові слова: умови, педагогічні умови, педагогічний процес, підготовка, суб'єкт-суб'єктне управління.

Kozhevnikova A. The subject-subject management as an innovative technology in the educational process of Pedagogical University

The article presents an analysis of the results of research as for the specific subject-subject management educational and training process in Pedagogical University, which affects the development of future teachers during training. Today's changes in education require corresponding changes in the training of teachers as a competitive specialist that's necessitates the development of new techniques for working with students in higher educational institutions and justification pedagogical conditions of the formation readiness of the future teachers for subject-subject teaching process management. Success and confidence in the future teacher in the professional activity is to prepare the student, his creativity, the ability to adapt quickly to changing situations – that is a new level of management in the pedagogical process. The problem of formation of readiness of the future teacher to subject-subject teaching process management is an actual in psychological-pedagogical science and practice as part of the national prospects for the formation of the concept of education, provides the main purpose of the professional development of the individual.

Key words: technology, educational technology, technology education, innovative educational technology, innovative technology, subject-subject management.

Стаття надійшла до редакції 1.11.2013 р.

Статтю прийнято до друку 8.11.2013 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор
Максимов О.С.

УДК : 373.1:371.8

**ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ТА
ВПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В УМОВАХ
НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ**

Кудінова М.С.

Постановка проблеми. Компетентнісний підхід в освіті – це відповідь на вимоги часу. Динамічні зміни життя, постійне оновлення інформації зумовлюють потребу у членах суспільства – фахівцях, які здатні оперативним чином адаптуватися, навчатися та розвиватися протягом життя.

Провідні освітні документи визначають компетентнісний підхід пріоритетом розвитку сучасної вітчизняної системи освіти. Концепція середньої загальноосвітньої школи, критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти, Державний стандарт базової та повної загальної середньої освіти, концепція профільного навчання у старшій школі та інші базові освітні документи ґрунтуються на компетентнісній стратегії [12].

У концепції загальної середньої освіти серед основних завдань загальноосвітньої школи визначено: «Становлення в учнів цілісного наукового світогляду, загальнонаукової, загальнокультурної, технологічної, комунікативної і соціальної компетентностей на основі засвоєння системи знань про природу, людину, суспільство, культуру, виробництво, оволодіння засобами пізнавальної і практичної діяльності». Також у концепції зазначено, що формування життєвої, соціальної, комунікативної і комп'ютерної компетентностей учнів є пріоритетними напрямками модернізації змісту шкільної освіти [6].

У Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти до ключових і предметних (галузевих) компетентностей віднесено: уміння вчитися; спілкування державною, рідною та іноземними мовами; математична і базові компетентності в галузі природознавства і техніки; інформатична; соціальна і громадянська; загальнокультурна; підприємницька компетентності [11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми соціальної компетентності приділяється значна увага вітчизняних та зарубіжних авторів. Загальні підходи до розуміння сутності та структури соціальної компетентності вивчали І.Г. Єрмаков, В.В. Нечипоренко, В.М. Басова, Е.Ф. Зеєр, І.А. Зимня, Н.В. Кузьміна, Ю.Г. Татур, Р.Х. Тугушев, І.Л. Федотенко, А.Й. Капська, І.С. Коң, А.В. Мудрик, В. Слот, Х. Спанярд, Н.І. Белоцерковець, О.Л. Кононко. У педагогічній літературі висвітлені питання формування соціальної компетентності у дошкільників та молодших школярів (Н.І. Белоцерковець, М.В. Гончарова-Горянська, О.В. Казанцева, О.Л. Кононко), підлітків (С.В. Данілов, І.Н. Святова), у сільських школярів (В.М. Басова, В.В. Цветков), в учнівської молоді, студентів (С.С. Бахтеева, Н.В. Кузьміна, Н.А. Лупанова, Л.М. Митіна, С.Л. Троянська та інші), у курсантів (І.В. Ледньова, І.Н. Сиротін та інші), у дітей групи ризику (Д.Б. Воронцов).

Поняття «соціальна компетентність» є інтеграцією латинських термінів «*compete*» (досконале володіння справою, знаннями) та «*socialis*» (суспільний, пов'язаний з життям та стосунками людей у суспільстві). Синтезуючи ці два терміни, «соціальну компетентність» можна трактувати як: володіння соціальними повноваженнями, певним рівнем соціальної компетенції, соціальними знаннями, які дозволяють існувати та діяти у соціумі; наявність соціального авторитету [2].

Якщо виходити з рекомендацій Ради Європи, то соціальна компетентність орієнтована на розвиток в особистості вміння вчитися (вирішувати проблеми, використовувати знання з минулого досвіду, критично ставитися до дійсності, адекватно оцінювати процеси, які протікають у соціально-економічній і політичних сферах), працювати (нести навантаження, організувати свою роботу, діяльність інших, використовувати нове для отримання кращого результату), співпрацювати в групі, залагоджувати конфлікти, домовлятися, нести відповідальність, жити (володіти навичками безпечної поведінки, стійко переносити труднощі, адаптуватися до мінливих соціокультурних умов) [14].

Отже, рекомендації Ради Європи ґрунтуються на широкому розумінні соціальної компетентності, яка включає компетентність навчатися впродовж життя та професійну компетентність.

Соціальна компетентність у вузькому розумінні характеризує оволодіння колом соціально-психологічних знань та морально-правових суджень, що дозволяють успішно адаптуватися і активно діяти в тому чи іншому соціальному оточенні [1]. При цьому необхідно підкреслити, що при розгляді соціальної компетентності у вузькому розумінні слова акцент ставиться на таких позиціях:

- соціальна компетентність передбачає взаємодію людини та соціуму;
- зміст соціальної компетентності включає знання «що» та «як», тобто засобів і способів взаємодії;
- соціальна компетентність має компонентний склад;
- соціальній компетентності властива вікова динаміка і вікова специфіка [5].

У Державному стандарті початкової загальної освіти [10] поняття «соціальна компетенція» розглядається як суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень особистості в соціальній сфері (зазначимо, що в окремих джерелах простежу-

ється використання понять «соціальна компетентність» і «соціальна компетенція» як синонімів).

На сьогодні існують численні визначення поняття «соціальна компетентність». Ми спираємося у своєму дослідженні на визначення, запропоноване І.Г. Єрмаковим та В.В. Нечипоренко, за яким соціальна компетентність – це здатність і готовність особистості (як здорової, так і з особливими освітніми потребами) на основі набутих знань, досвіду та ціннісних орієнтацій до соціальної активності, мобільності, інтеграції в суспільство, ефективного виконання соціальних ролей; відповідно до віку та соціального статусу дотримуватися суспільних норм у ході активної взаємодії з іншими людьми [15].

І.Г. Єрмаков, В.В. Нечипоренко, Д.О. Пузіков серед шляхів розвитку соціальної компетенції називають технологію соціального проектування [3]. Соціальне проектування у загальноосвітньому навчальному закладі можна розглядати як самостійну технологію, яка забезпечує реалізацію ряду дидактичних (метод проектів, проектне навчання), виховних, організаційних, соціальних цілей.

Соціальне проектування учнів – це технологія розробки, ціннісного та ресурсного обґрунтування та реалізації учнівських соціальних проектів. Робота над соціальним проектом передбачає усвідомлення учнем цілей та завдань майбутнього проекту, формування його задуму, визначення мети та завдань проекту, шляхів та способів ресурсів, необхідних для його реалізації, розробку проектної документації (викладення положень проекту на папері), реалізацію проекту, аналіз результатів діяльності за проектом, написання звіту про участь в проекті [13].

У навчальному посібнику «Соціальне проектування» зазначається, що соціальний проект – це сконструйоване ініціатором проекту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання в середовищі, що змінюється, матеріальної або духовної цінності. Нововведення мусить мати просторово-часові межі, а його вплив на людей – визнаватися позитивним за соціальним значенням [8].

У методичних рекомендаціях учасникам суспільної акції школярів України «Громадянин», розроблених Асоціацією викладачів історії та суспільних дисциплін, соціальний проект тлумачиться як спосіб організації суспільної діяльності учнів, метою якого є розв'язання конкретних соціальних проблем [9].

Л.Т. Тюпля соціальне проектування визначає як технологію розроблення та наукового обґрунтування варіантів планового розвитку нових соціальних процесів та явищ [16].

І.Г. Єрмаков виділяє три головні завдання соціального проектування. По-перше, сприяти розвитку соціальної та життєвої компетентності учня, практичній перевірці його життєстійкості та життєздатності. По-друге, допомогти отриманню учнем практичних життєвих результатів (освітніх, соціальних). По-третє, створити умови для інтеріоризації принципів та інструментарію соціального проектування, необхідних для становлення проектування життєвого. У цьому контексті соціальне проектування є засобом стимулювання індивідуально-особистісної життєтворчості [13].

Д. Спіжева розкриває вплив участі дітей та молоді у реалізації соціальних проектів на формування їх соціальної компетентності. Вона стверджує, що участь у реалізації соціальних проектів є основоположною ланкою соціалізації учнівської молоді. У процесі соціального проектування учні, у першу чергу, отримують навички: партнерства та взаєморозуміння, лідерства та поваги до інших, ініціативності у прийнятті рішень, висловлення думок, практики відповідальності та реалізації індивідуальних і колективних прав. Соціальне проектування сприяє формуванню передумов поступового входження учнівської молоді у множину громадянських, юридично-правових, адміністративно-управлінських та громадських відносин. З цієї точки зору соціальне проектування є досконалим простором, в якому розгортаються правові контакти учнів, набувається досвід соціальної взаємодії, утверджуються, апробуються і розвиваються відповідні ідеї, цінності та принципи. Це передбачає оволодіння методами діяльності, знаннями та вміннями, необхідними для виконання відповідних ролей і взаємодії з відповідними органами і установами, громадськими структурами різного рівня та призначення [13].

Вивчення наукових та навчально-методичних джерел підтверджує актуальність проблеми формування соціальної компетентності та інтерес науковців до неї. Водночас, аналіз джерельної бази показав, що саме соціальне проектування є одним з ефективних шляхів розвитку соціальної компетентності. Враховуючи актуальність даної проблеми, її широке теоретичне обговорення, вбачаємо за необхідне показати один з практичних шляхів формування соціальної компетентності учнів.

Метою нашого дослідження є висвітлення досвіду Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру щодо розробки та впровадження соціальних проектів.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку видатного українського вченого С.Б. Кримського, «досвід майбутнєтворення та конструювання в сучасній цивілізації показав, що здійснення актів переходу від теорії до практики, від минулого до майбутнього, від потенційного до актуального, від природного до штучного потребують діяльності особливого типу. Такою діяльністю і виявляється проектування та його головне концептуальне завдання – проект» [7].

Технологія проектування широко застосовується педагогами Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру (далі – Хортицького центру). Учні закладу виконують навчальні, виховні, життєтворчі, соціальні, мистецькі та інші види проектів. Така робота сприяє набуттю учнями цінного досвіду застосування проектного методу в різних сферах свого життя, їх всебічному компетентнісному розвитку.

В якості яскравого прикладу розглянемо довготривалий соціальний проект «Школа майбутнього». До роботи над проектом було залучено всіх суб'єктів освітньо-реабілітаційного процесу.

На першому етапі було визначено загальні орієнтири проектної діяльності, план і приблизні терміни її здійснення. Було вирішено, що оптимальним варіантом роботи над проектом буде виділення ключових напрямів удосконалення роботи Хортицького центру як Школи майбутнього та формування проектних груп відповідно до цих напрямів. Для виділення зазначених пріоритетних напрямів було заплановано провести опитування серед учнів, їх батьків і педагогів закладу.

Завдяки проведенню опитування «Пропозиції суб'єктів освітнього процесу Хортицького навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру щодо створення Школи майбутнього» було отримано багато цікавих і слухних ідей з даної проблеми. Їх аналіз і класифікація дозволили виділити наступні найважливіші та найперспективніші напрями вдосконалення роботи закладу як Школи майбутнього:

1. Створення «Акваріуму творчості» в Школі майбутнього.
2. Засоби масової інформації в Школі майбутнього.
3. Харчування в Школі майбутнього.
4. Дизайн Школи майбутнього.
5. Туристичні маршрути (екскурсії, експедиції, навчальні поїздки тощо) учнів Школи майбутнього.
6. Стиль учня Школи майбутнього.
7. Шкільна ділянка в Школі майбутнього.

Зазначені сім напрямів лягли в основу тематики можливих проектів, запропонованих для реалізації учнівському та педагогічному колективам на збір-старті. Спочатку на цьому загальношкільному заході школярам і педагогам було презентовано досвід інших країн (США, Швеції, Японії, Ізраїлю) зі створення Шкіл майбутнього, організовано обговорення актуальності започаткування загальношкільного проекту «Хортицький центр як Школа майбутнього» та повідомлено про результати описаного вище опитування. Після цього учасникам було запропоновано створити робочі групи відповідно до семи вищезазначених напрямів роботи над проектом. Формування робочих груп визначалося виключно інтересами учнів і педагогів, тобто було реалізовано принцип вільного вибору кожним учасником проекту напряму роботи та відповідної робочої групи.

Продовження збір-старту включало розробку кожною робочою групою орієнтовного змісту та плану своєї роботи за обраним напрямом. Презентація цієї інфор-

мації сприяла ознайомленню всіх учнів і педагогів з особливостями роботи кожної проектної групи, що стало запорукою формування в них цілісних уявлень про масштаби проектування.

Таким чином, проведення збір-старту було початком загальношкільної діяльності з розробки проекту розвитку закладу як Школи майбутнього. Упродовж чотирьох місяців (з лютого по травень) сім сформованих проектних груп здійснювали пошуково-дослідницьку, діагностичну, аналітичну та конструкторську роботу відповідно до своїх планів. Оскільки така різнобічна робота часто включала специфічні завдання, з якими учні та педагоги раніше не зустрічалися, для них було організовано майстер-класи та консультації бухгалтера, фахівців соціальної реклами, комп'ютерного дизайну, ландшафтного дизайну, підготовки телевізійних програм та ін.

Проблема розбудови Школи майбутнього була розглянута на педагогічній нараді, яка включала обговорення наступних питань:

1. Розбудова Шкіл майбутнього – всесвітній процес.
2. Перші кроки України щодо розбудови Шкіл майбутнього.
3. Хортицький центр – Школа майбутнього: концепція розвитку, освітнє середовище, матеріально-технічне забезпечення, навчально-методичне забезпечення, інформаційне забезпечення Хортицького центру як Школи майбутнього; мотиваційні фактори навчання, умови для розвитку, самоствердження та реалізації особистості впродовж життя, які створюються в Хортицькому центрі.

Така колективна форма роботи з даного питання дозволила розширити коло обізнаності педагогів щодо розбудови Шкіл майбутнього, систематизувати вже набуті ними знання, що сприяло оптимізації педагогічного керівництва проектною роботою школярів.

Результати роботи всіх проектних груп були презентовані на загальношкільному заході. Презентація була одночасно дуже інформативною та цікавою, оскільки учасникам проекту вдалося не лише чітко охарактеризувати свою діяльність, але й представити її найбільш яскраві результати. Так, проектною групою «Харчування в Школі майбутнього» було організовано дегустацію корисних і смачних страв, які можна включити до меню Школи майбутнього. Члени проектної групи «Туристичні маршрути учнів Школи майбутнього» презентували цікаві фотоматеріали про походи та поїздки школярів Хортицького центру під керівництвом педагогів по Запоріжжю, Криму та іншим регіонам України. Проектною групою «Інформаційне забезпечення Школи майбутнього» було представлено захопливий відеофільм – перший випуск шкільного телебачення Хортицького центру, а проектною групою «Стиль учня Школи майбутнього» – найкращі зразки шкільної форми, розроблені з урахуванням побажань школярів, їх батьків, а також сучасних тенденцій моди і гігієнічних вимог до одягу. Взагалі, кожна проектна група змогла знайти спосіб подати свої напрацювання в цікавій формі, що дозволило зробити захід справжньою презентацією.

Специфіка роботи учнів над проектом «Школа майбутнього» сприяла не лише подальшому розвитку їх проектної культури, але і суттєвому збагаченню їх загального інтелектуального світогляду. Це пояснюється, по-перше, різноманіттям об'єктів проектування (система харчування, естетичне оформлення, інформаційне забезпечення школи тощо), по-друге – розширеним його простором. Так, дослідники проблеми туристичних маршрутів Школи майбутнього спрямували свою увагу не лише на цікаві куточки Запоріжжя та його регіону, але і на визначні місця в інших областях України.

Всі доробки проектних груп було ґрунтовно проаналізовано на предмет визначення найбільш слушних, реалістичних і перспективних ідей. Такі ідеї були покладені в основу розробки моделі Хортицького центру як Школи майбутнього [4].

Висновки. Проектування, проектна діяльність – це атрибут сучасної цивілізації, важливий елемент виробничої, політичної, педагогічної, культурно-мистецької діяльності людини.

Соціальне проектування учнів – це технологія розробки, ціннісного та ресурсного обґрунтування та реалізації учнівських соціальних проектів. Соціальний проект – спосіб організації суспільної діяльності учнів, метою якого є розв'язання конкретних соціальних проблем.

Соціальне проектування сприяє зростанню ініціативи у дітей, соціальної активності та соціальної відповідальності, розвитку соціальної компетентності учнів. Робота над соціальним проектом стає для учнів практикою регулювання міжособистісних відносин, становлення навичок ділового спілкування, оволодіння основами перспективного планування, ухвалення рішень та усвідомлення відповідальності за їх виконання.

Подальша робота над розробкою та впровадженням соціальних проектів у навчально-виховному процесі сприятиме закріпленню уявлення вихованців про себе як особистість, сприятиме розвитку теорії та практики життєтворчості, розвитку життєвої компетентності учнів.

Література

1. Байков Ю. Н., Егоров Д. Е. Диагностика социальной компетентности. Результаты апробации диагностического комплекса / Ю. Н. Байков, Д. Е. Егоров // Журнал прикладной психологии. – 2002. – №6. – С. 12-24. **2. Докторович М. О.** Формування соціальної компетентності старшого підлітка з неповної сім'ї : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / М. О. Докторович – К., 2007. – 20 с. **3. Єрмаков І. Г.** Проектне бачення компетентнісно спрямованої середньої школи : Практико-зорієнтований посібник / І. Г. Єрмаков, В. В. Нечипоренко, Д. О. Пузіков. – Запоріжжя : Вид-во Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру, 2011. – 204 с. **4. Життєтворчі пріоритети інноваційного розвитку навчально-реабілітаційного центру : Науково-методичне видання / [Г. М. Несен, І. Г. Єрмаков, В. В. Нечипоренко та ін.]. – Запоріжжя : Вид-во Хортицького навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру, 2011. – 286 с. **5. Зимняя И. А.** Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. – 2003. – №5. – С. 34-42. **6. Концепція загальної середньої освіти:** [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/education/average/concept.doc>. **7. Кримський С. Б.** Проект і проектування в сучасній цивілізації // Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати : Практико-зорієнтований збірник / Науковий керівник і редактор І. Г. Єрмаков. – К. : Департамент, 2003. – С. 6-15. **8. Луков В. А.** Социальное проектирование : Учеб. пособие. – 7-е изд. / В. А. Луков. – М. : Изд-во Московского гуманитарного университета: Флинта, 2007. – 240 с. **9. Методичні рекомендації учасникам суспільної акції школярів України «Громадянин» / Асоц. викл. історії та сусп. дисциплін «Доба». – К.; Л., 2001. – 30 с. **10. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. №462** «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» [Електронний ресурс] / Сайт Управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації, 2011. – Режим доступу до публікації: http://kyiv-oblosvita.gov.ua/index.php?mode=n_doc_1&file=km462_11_1. **11. Проект державного стандарту базової і повної середньої освіти:** [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/gromad_obg/standart.doc. **12. Родигіна І.** Компетентнісно спрямований педагогічний процес: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1963>. **13. Соціальна і життєва практика учнів 12-річної школи :** Практико-зорієнтований збірник / За редакцією І. Г. Єрмакова, Г. Г. Ковганич. – Запоріжжя : Хортицький навчально-реабілітаційний багатoproфільний центр, 2006. – 268 с. **14. Спирин А. В.** Формирование социальной компетентности студентов в межвузовском образовательном центре : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / А. В. Спирин. – Кострома, 2010. – 21 с. **15. Теорія і практика розвитку соціальної компетентності школярів :** Науково-методичний посібник / [І. Г. Єрмаков, В. В. Нечипоренко, О. Л. Позднякова та ін.]; за наук. ред. канд. істор. наук І. Г. Єрмакова, канд. педагог. наук В. В. Нечипоренко. – Запоріжжя : Вид-во Хортицького національного навчально-реабілітаційного багатoproфільного центру, 2011. – 186 с. **16. Тюпля Л. Т., Пузіков Д. О.** Проектування в соціальній роботі: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Ped/2005_47/17_tyuptya_lt.pdf****

References

1. Bajkov Ju. N., Egorov D. E. Diagnostika social'noj kompetentnosti. Rezul'taty aprobacii diagnosticheskogo kompleksa / Ju. N. Bajkov, D. E. Egorov // Zhurnal prikladnoj psihologii. – 2002. – №6. – S. 12-24. **2. Doktorovych M. O.** Formuvannja social'noi' kompetentnosti starshogo pidlitka z nepovnoi' sim'i' : avtoref. dys. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk : spec. 13.00.05 «Social'na pedagogika» / M. O. Doktorovych – K., 2007. – 20 s. **3. Jermakov I. G.** Proektne bachennja kompetentnisno sprjamovanoi' seredn'oi' shkoly : Praktyko zoriientovanyj posibnyk / I. G. Jermakov, V. V. Nechyporenko, D. O. Puzikov. – Zaporizhzhja : Vyd-vo Hortyc'kogo nacional'nogo

navchal'no-reabilitacijnogo bagatoprofil'nogo centru, 2011. – 204 s. **4. Zhyttjetvorchi priorytety innovacijnogo rozvytku navchal'no-reabilitacijnogo centru** : Naukovo-metodychne vydannja / [G. M. Nesen, I. G. Jermakov, V. V. Nechyporenko ta in.]. – Zaporizhzhja : Vyd-vo Hortyc'kogo navchal'no-reabilitacijnogo bagatoprofil'nogo centru, 2011. – 286 s. **5. Zimnjaja I. A.** Kljuचेvyje kompetencii – novaja paradigma rezul'tata obrazovanija / I. A. Zimnjaja // Vysshee obrazovanie segodnja. – 2003. – №5. – S. 34-42. **6. Koncepcija zagal'noi' seredn'oi' osvity**: [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.mon.gov.ua/images/education/average/concept.doc>. **7. Kryms'kyj S. B.** Proekt i proektuvannja v suchasnij cyvilizacii' // Metod proektiv: tradycii', perspektyvy, zhyttjevi rezul'taty : Praktyko-zorijentovanyj zbirnyk / Naukovyj kerivnyk i redaktor I. G. Jermakov. – K. : Departament, 2003. – S. 6-15. **8. Lukov V. A.** Social'noe proektirovanie : Ucheb. posobie. – 7-e izd. / V. A. Lukov.– M. : Izd-vo Moskovskogo humanitarnogo universiteta: Flinta, 2007. – 240 s. **9. Metodychni rekomendacii' uchasnykam suspil'noi' akcii' shkoljariv Ukrai'ny «Gromadjanyn»** / Asoc. vykl. istorii' ta susp. dyscyplin «Doba». – K.; L., 2001. – 30 s. **10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 20 kvitnja 2011 r.** №462 «Pro zatverdzhennja Derzhavnogo standartu pochatkovoї zagal'noi' osvity» [Elektronnyj resurs] / Sajt Upravlinnja osvity i nauky Kyi'vs'koi' oblasnoi' derzhavnoi' administracii', 2011. – Rezhym dostupu do publikacii': http://kyiv-oblosvita.gov.ua/index.php?mode=n_doc_l&file=km462_11_1. **11. Proekt derzhavnogo standartu bazovoї i povnoi' seredn'oi' osvity**: [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.mon.gov.ua/images/files/gromad_obg/standart.doc. **12. Rodygina I.** Kompetentnisno sprjamovanyj pedagogichnyj proces: [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: <http://osvita.ua/school/theory/1963>. **13. Social'na i zhyttjeva praktyka uchniv 12-richnoi' shkoly** : Praktyko-zorijentovanyj zbirnyk / Za redakcijeju I. G. Jermakova, G. G. Kovganych. – Zaporizhzhja : Hortyc'kyj navchal'no-reabilitacijnyj bagatoprofil'nyj centr, 2006. – 268 s. **14. Spirin A. V.** Formirovanie social'noj kompetentnosti studentov v mezhvuzovskom obrazovatel'nom centre : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk: spec. 13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija» / A. V. Spirin. – Kostroma, 2010. – 21 s. **15. Teorija i praktyka rozvytku social'noi' kompetentnosti shkoljariv** : Naukovo-metodychnyj posibnyk / [I. G. Jermakov, V. V. Nechyporenko, O. L. Pozdnjakova ta in.]; za nauk. red. kand. istor. nauk I. G. Jermakova, kand. pedagog. nauk V. V. Nechyporenko. – Zaporizhzhja : Vyd-vo Hortyc'kogo nacional'nogo navchal'no-reabilitacijnogo bagatoprofil'nogo centru, 2011. – 186 s. **16. Tjuplja L. T., Puzikov D. O.** Proektuvannja v social'nij roboti: [Elektron. resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Ped/2005_47/17_tyuptya_lt.pdf

Кудінова М.С. Теоретико-практичні засади розробки та впровадження соціальних проєктів в умовах навчально-реабілітаційного центру

У статті розглянуто проблему формування соціальної компетентності учнів в умовах навчально-реабілітаційного центру. Підкреслено пріоритетність компетентнісного підходу у розвитку сучасної вітчизняної системи освіти. Здійснено огляд провідних освітрянських документів на предмет актуальності формування соціальної компетентності. Розглянуто поняття «соціальна компетентність» у широкому та вузькому розумінні. Здійснено аналіз понять «соціальне проєктування», «соціальний проєкт». Виділено головні завдання соціального проєктування, такі як: розвиток соціальної та життєвої компетентності учня, отримання учнем практичних життєвих результатів, створення умов для інтеріоризації принципів та інструментарію соціального проєктування. Визначено, що у процесі соціального проєктування учні отримують навички партнерства та взаєморозуміння, лідерства та поваги до інших, ініціативності у прийнятті рішень, висловлення думок, практики відповідальності та реалізації індивідуальних і колективних прав. Обґрунтовано необхідність висвітлення практичного аспекту формування соціальної компетентності. В якості прикладу показано реалізований в комунальному закладі «Хортицький національний навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр» Запорізької обласної ради довготривалий соціальний проєкт «Школа майбутнього». Розкрито основні етапи проєктної діяльності, зміст та результативність роботи проєктних груп. Намічено, що подальша робота над розробкою та впровадженням соціальних проєктів в умовах навчально-реабілітаційного центру сприятиме розвитку життєвої компетентності учнів.

Ключові слова: соціальна компетентність, соціальне проєктування, соціальний проєкт.

Кудинова М.С. Теоретико-практические основы разработки и внедрения социальных проектов в условиях учебно-реабилитационного центра

В статье рассмотрена проблема формирования социальной компетентности учащихся в условиях учебно-реабилитационного центра. Подчеркнута приоритетность компетентностного подхода в развитии современной отечественной системы образования. Осуществлен обзор ведущих образовательных документов на предмет актуальности формирования социальной компетентности. Рассмотрено понятие «социальная компетентность» в широком и узком смысле. Проанализированы понятия «социальное проектирование», «социальный проект». Выделены главные задачи социального проектирования, такие как: развитие социальной и жизненной компетентности ученика, получение учеником практических жизненных результатов, создание условий для интериоризации принципов и инструментария социального проектирования. Определено, что в процессе социального проектирования учащиеся получают навыки партнерства и взаимопонимания, лидерства и уважения к другим, инициативности в принятии решений, выражения мнений, ответственности, реализации индивидуальных и коллективных дел. Обоснована необходимость рассмотрения практического аспекта формирования социальной компетентности. В качестве примера показан реализованный в коммунальном учреждении «Хортицкий национальный учебно-реабилитационный многопрофильный центр» Запорожского областного совета долговременный социальный проект «Школа будущего». Раскрыты основные этапы проектной деятельности, содержание и результативность работы проектных групп. Намечено, что дальнейшая работа над разработкой и внедрением социальных проектов в условиях учебно-реабилитационного центра будет способствовать развитию жизненной компетентности учащихся.

Ключевые слова: социальная компетентность, социальное проектирование, социальный проект.

Kudinova M. S. Theoretical and practical basis for the social projects development and introduction in conditions of educational and rehabilitation center

The article considers the problem of students' social competence formation in terms of educational and rehabilitation center. The priority of competence approach in the modern national education system development is emphasized. Leading educational documents for relevance of social competence formation have been reviewed. The concept «social competence» in the broad and narrow senses has been viewed. The concepts «social designing» and «social project» are analyzed. The main objects of social designing: the development of pupil's social-competence and life-competence, the receiving of practical living results by the pupil, the creation of conditions for internalization of principles and social-designing tools are highlighted. It is determined that in the process of social designing students received the skills of partnership and understanding, leadership and respect, initiative in the process of decision making, expression of their opinion, responsibility, implementation of individual and collective affairs. The necessity of practical aspect of social competence formation reviewing is substantiated. The long-term social project «School of the Future» has been realized on the basis of municipal foundation «Khortitsky national educational rehabilitational multispecialised center» Zaporizhzhya Regional Council and is given as the example. The main stages of the project activity, the content and effectiveness of project teams are presented. Planned that further work on the development and implementation of social projects in terms of educational and rehabilitation center will promote vital competence of students.

Keywords: social competence, social designing, a social project.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2013 р.

Статтю прийнято до друку 21.11.2013 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор
Шеремет М.К.